

Το Ε.Σ. των Βρυξελλών συνήλθε στις 2 και 3 Μαΐου 1998 και έλαβε ιστορικές αποφάσεις: α) επέλεξε τις 11 χώρες που πληρούσαν τα κριτήρια σύγκλισης (convergence criteria, critères de convergence) και οι οποίες μετέχουν στην ΟΝΕ από 1/1/99 β) επέλεξε τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τα υπόλοιπα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία υποκατέστησε το ΕΝΙ και άρχισε να λειτουργεί από 1/6/98. Παράλληλα, στις 3/5/98 το Συμβούλιο ECOFIN, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των 11 χωρών ανακοίνωσαν τη μέθοδο καθορισμού των σταθερών ισοτιμιών μετατροπής των 11 νομισμάτων έναντι του ευρώ, που θα ισχύσουν από την 1/1/99.

Επιπρόσθετα, δήλωσαν ότι οι κεντρικές διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες, που ισχύουν από 16/3/98, με τις οποίες μετέχουν τα νομίσματα αυτά στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών Νο1 (ERM - I), θα χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό των αμετάκλητων συντελεστών μετατροπής έναντι του ECU και κατόπιν έναντι του ευρώ. Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι στη ζώνη του ευρώ θα μετέχουν αρχικά 11 κράτη μέλη και αργότερα (από 1/1/2001) η Ελλάδα αλλά το ενιαίο νόμισμα θα χρησιμοποιούν σαν νόμιμο χρήμα και τρία κρατίδια εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα οποία διεξάγονται διαπραγματεύσεις. Πρόκειται για το Βατικανό και τον Άγιο Μαρίνο που χρησιμοποιούν την ιταλική λίρα, και το Μονακό που έχει νόμιμο χρήμα το γαλλικό φράγκο.

A10α. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων κρατών και τα κράτη σε παρέκκλιση

Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων για τη ζώνη του ευρώ κρατών ορίζεται στο άρθρο 109 της Συνθήκης και προβλέπει σχηματικά τα εξής στάδια:

1ο βήμα: Μια φορά το χρόνο ή έκτακτα εάν το ζητήσει το κράτος μέλος κινούνται οι διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων προς ένταξη χωρών. Σε πρώτη φάση εκδίδονται συνήθως ταυτόχρονα:

- 1α) Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εάν το κράτος μέλος πληρεί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος.
- 1β) Έκθεση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος και από 1/6/98 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας σύμφωνα με το άρθρο 109 Ι της Συνθήκης προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με το ίδιο περιεχόμενο.

2ο βήμα: Εισήγηση της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής προς το Συμβούλιο ECOFIN.

3ο βήμα: Σύσταση του Συμβουλίου ECOFIN προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

4ο βήμα: Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) μετά την έκθεση-εισήγηση της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων και Βιομηχανικής Πολιτικής του ΕΚ.

5ο βήμα: Οριστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με σύνθεση τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων με βάση τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του ENI (ή της ΕΚΤ από 1/6/98), τη Σύσταση του ECOFIN και τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

6ο βήμα: Τυπική απόφαση του ECOFIN.

Για την επιλογή των 11 χωρών του πρώτου κύματος υποβλήθηκαν στο ECOFIN ταυτόχρονα την 25/3/98 οι εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ENI. Την 30/4/98 διαβιβάσθηκε άτυπα στον Jurgen Trumprt, Γενικό Γραμματέα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου η Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία στη συνέχεια δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. Την 1/5/98 το Συμβούλιο ECOFIN εξέδωσε Σύσταση. Την 2/5/98 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έλαβε την απόφαση με την οποία επιλέγονται 11 χώρες με τις οποίες άρχισε από 1/1/99 η ΟΝΕ.

Η Ελλάδα δεν πληρούσε κανένα κριτήριο αλλά κρίθηκε ότι είχε επιτελέσει σοβαρές προόδους. Για το λόγο αυτό κατατέθηκε η εξής δήλωση: "Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την ουσιαστική πρόοδο που επέτυχε η Ελλάδα προκειμένου να ανταποκριθεί στα κριτήρια σύγκλισης. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την αποφασιστικότητα που επιδεικνύει η ελληνική κυβέρνηση στην εφαρμογή πολιτικών δημοσιονομικής εξυγίανσης και διαρθρωτικής προσαρμογής ούτως ώστε να συμμετάσχει στο 3ο στάδιο της ΟΝΕ από 1ης Ιανουαρίου 2001. Η πρόοδος της Ελλάδας θα κριθεί κατά τον αυτό τρόπο όπως εκείνη των κρατών μελών που θα συμμετάσχουν στην ΟΝΕ από 1/1/99".

Η Σουηδία κρίθηκε ότι δεν πληρούσε το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας αφού ούτε συμμετείχε ποτέ στο ΜΣΙ ούτε η κορόνα ήταν σταθερή αλλά παρουσίαζε διακυμάνσεις έναντι των νομισμάτων του ΜΣΙ. Επί πλέον, το καταστατικό της εθνικής της κεντρικής τράπεζας δεν συμβιβαζόταν με τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης και με το Καταστατικό του ΕΣΚΤ. Εν τούτοις, η Σουηδία αν και δεν είχε κατοχυρώσει στο Μάαστριχτ δικαίωμα παρέκκλισης (opting out) δήλωσε ότι δεν επιθυμεί προς το παρόν να συμμετάσχει στο 3ο στάδιο της ΟΝΕ. Η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αν και πληρούσαν τα κριτήρια σύγκλισης άσκησαν το δικαίωμα παρέκκλισης που είχαν κατοχυρώσει στο Μάαστριχτ και δεν κρίθηκαν σαν υποψήφιες χώρες. Για λόγους ενιαίας αντιμετώπισης η Ελλάδα και η Σουηδία τυγχάνουν παρέκκλισης κατά πλάσμα δικαίου.

Οι υπόλοιπες 11 χώρες, δηλαδή το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία κρίθηκαν ότι πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος από την 1η Ιανουαρίου 1999.

A10β. Τα κριτήρια σύγκλισης

Τα κριτήρια σύγκλισης που τέθηκαν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ είναι τα εξής:

α) ο πληθωρισμός: σύμφωνα με το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 6 της Συνθήκης, το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, που αναφέρεται στο άρθρο 109 Ι, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση της Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ποσοστό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από μιάμιση ποσοστιαία μονάδα. Ότι στο πλαίσιο του κριτηρίου αυτού, ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει εναρμονισμένων δεικτών τιμών καταναλωτή, όπως ορίζονται στον Κανονισμό 2494/95. Ότι για να αξιολογηθεί το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, ο πληθωρισμός κάθε κράτους μέλους μετράται με την εκατοστιαία μεταβολή του αριθμητικού μέσου δώδεκα μηνιαίων δεικτών της προηγούμενης περιόδου.

Στην υπό κρίση περίοδο τα τρία κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις ήταν η Γαλλία με 1,2%, η Ιρλανδία με 1,2% και η Αυστρία με 1,1%. Η τιμή αναφοράς διαμορφώθηκε στο 2,7%.

β) η δημοσιονομική κατάσταση: σύμφωνα με το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.6 της Συνθήκης, το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης που αναφέρεται στο άρθρο 109 Ι , παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση της Συνθήκης, σημαίνει ότι τη στιγμή που πραγματοποιείται η τρέχουσα εξέταση δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN για το κράτος μέλος, δυνάμει του άρθρου 104 Γ, παράγραφος 6 της Συνθήκης, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Ειδικότερα, η δημοσιονομική κατάσταση μετράται με δύο κριτήρια:

βα) το ετήσιο δημοσιονομικό έλλειμμα σαν ποσοστό του ΑΕΠ δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την τιμή αναφοράς που είναι 3% εκτός εάν:

- είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς
- είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς

ββ) το δημόσιο χρέος σαν ποσοστό του ΑΕΠ δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% εκτός εάν ο λόγος χρέους / ΑΕΠ μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει, επίσης, να λαμβάνει υπόψη κατά πόσον το δημοσιονομικό έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως η μεσοπρόθεσμη οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση του κράτους μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί, επίσης, να συντάξει έκθεση εάν θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος έστω και εάν εκπληρώνονται οι όροι των κριτηρίων.

Στο μέτρο του δυνατού γίνεται διάκριση ανάμεσα στα μέτρα που βελτιώνουν το αποτέλεσμα του προϋπολογισμού για ένα μόνον έτος και συνεπώς απαιτούν αντιστάθμιση στο επόμενο έτος (εφάπαξ μέτρα, one-off measures, mesures à effet unique) και σε εκείνα που έχουν τις ίδιες επιπτώσεις βραχυπρόθεσμα αλλά επί πλέον οδηγούν σε πρόσθετο δανεισμό τα επόμενα έτη και έτσι αρχικά βελτιώνουν αλλά στη συνέχεια επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό (αυτοαναστρέφόμενα μέτρα, self-reversing measures, mesures dont l' effet s' autoinverse). Τέτοια μέτρα προσωρινής επίδρασης είναι π.χ. τα έσοδα από αποκρατικοποιήσεις ή τα εφάπαξ εισπραττόμενα φορολογικά έσοδα. Τα έσοδα αυτά δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του ετήσιου δημοσιονομικού ελλείμματος υπολογίζονται, όμως, για τον προσδιορισμό του συνολικού δημόσιου χρέους.

γ) Η σύγκλιση των επιτοκίων αναφέρεται σαν κριτήριο στο άρθρο 109 Ι, παράγραφος 1, τέταρτη περίπτωση της Συνθήκης και σημαίνει ότι το υποψήφιο μέλος για ένα διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση, έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο το οποίο δεν υπερβαίνει το μέσο όρο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από απόψεως σταθερότητας τιμών, προσαυξανόμενο με δύο ποσοστιαίες μονάδες. Για το σκοπό του κριτηρίου αυτού χρησιμοποιούνται συγκρίσιμα επιτόκια για ομόλογα αναφοράς του δημοσίου δεκαετούς διάρκειας.

Οι τρεις χώρες με το μικρότερο πληθωρισμό ήταν η Αυστρία, η Γαλλία και η Ιρλανδία που είχαν μακροπρόθεσμο επιτόκιο 5,6%, 5,5% και 6,2% αντίστοιχα. Η τιμή αναφοράς διαμορφώθηκε στο 7,8%.

δ) η συμμετοχή στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος είναι το τέταρτο κριτήριο σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αριθ.6 της Συνθήκης. Σημαίνει ότι το υποψήφιο μέλος συμμετέχει στο ΜΣΙ και έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο ΜΣΙ χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ 4 ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ 11 ΚΡΑΤΩΝ

ΚΡΑΤΗ ΠΟΥ	ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ τιμή αναφοράς	ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΜΑΚΡΟ- ΠΡΟΘΕΣΜΟ	
----------------------	--------------------------------------	------------------------------------	----------------------------	--

αξιολογήθηκαν θετικά για την εισοδό τους από 1/1/99 στην ΟΝΕ	2,7%	Δημοσιονομικό έλλειμμα τιμή αναφοράς -3%	Δημόσιο χρέος τιμή αναφοράς - 60% ή καθοδική τάση	ΕΠΙΤΟΚΙΟ τιμή αναφοράς 7,8%	ΜΣΙ ΓΙΑ 2 ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝ/ΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ
ΒΕΛΓΙΟ	1,5%	-2,1%	-122,2% (καθοδική τάση)	5,7%	ΝΑΙ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,5%	-2,7%	-61,3% (καθοδική τάση)	5,6%	ΝΑΙ
ΙΣΠΑΝΙΑ	1,8%	-2,6%	-68,8% (καθοδική τάση)	6,3%	ΝΑΙ
ΓΑΛΛΙΑ	1,2%	-3%	-58%	5,5%	ΝΑΙ
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,2%	+0,9%	-66,3% (καθοδική τάση)	6,2%	ΝΑΙ
ΙΤΑΛΙΑ	1,8%	-2,7%	-121,6% (καθοδική τάση)	6,7%	ΝΑΙ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1,4%	+1,7%	-6,7%	5,6%	ΝΑΙ
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	1,8%	-1,4%	-72,1% (καθοδική τάση)	5,5%	ΝΑΙ
ΑΥΣΤΡΙΑ	1,1%	-2,5%	-66,1% (καθοδική τάση)	5,6%	ΝΑΙ
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1,8%	-2,5%	-62% (καθοδική τάση)	6,2%	ΝΑΙ
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	1,3%	-0,9%	-55,8%	5,9%	Μόνο 16 μήνες αλλά συναλλαγματική σταθερότητα

Η Ελλάδα που αξιολογήθηκε αρνητικά είχε τότε πληθωρισμό 5,2%, δημοσιονομικό έλλειμμα 4%, δημόσιο χρέος 108,7%, μακροπρόθεσμο επιτόκιο 9,8% ενώ δεν είχε ενταχθεί στο Μηχανισμό των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ). Στις 16/3/98 η Ελλάδα εντάχθηκε στο ΜΣΙ Νο 1 και από 1/1/99 μετέχει στο ΜΣΙ Νο 2. Στις 29/11/99 το Συμβούλιο ECOFIN ήρε τη σύσταση που είχε επιβληθεί στην Ελλάδα σαν χώρα με υπερβολικό έλλειμμα. Η σύσταση αυτή είχε επιβληθεί το Σεπτέμβριο του 1994 και επαναλαμβάνετο κάθε χρόνο με τελευταία αυτή της 29/5/98.

ε) άλλα κριτήρια: εκτός από τα προαναφερθέντα εξετάζεται η συμμόρφωση με άλλα κριτήρια όπως:

- Υποχρεωτική είναι η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας των κρατών μελών συμπεριλαμβανομένων των καταστατικών των εθνικών κεντρικών τραπεζών, για να εξασφαλισθεί η συμβατότητα με τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης και με τις διατάξεις του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.
- Επικουρικά κριτήρια που όμως εφαρμόζονται χωρίς ιδιαίτερη αυστηρότητα είναι η ολοκλήρωση των αγορών, η κατάσταση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, η έρευνα του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος και άλλοι συναφείς δείκτες.
- Σημαντικό κριτήριο αποτελεί η διατηρησιμότητα της σύγκλισης (sustainable convergence, convergence durable). Δηλαδή η σύγκλιση δεν πρέπει να έχει επιτευχθεί σε καθορισμένη περίοδο αλλά να είναι διαρκής και σε βάθος χρόνου.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ: IEP	40,2676	1,95232	0,473335	12,0063					
ΙΤΑΛΙΑ: ITL	99000,2	4799,90	1163,72	29518,3	2458,56				
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ: NLG	112,674	5,46285	1,32445	33,5953	2,79812	1,13812			
ΑΥΣΤΡΙΑ: ATS	703,552	34,1108	8,27006	209,774	17,4719	7,10657	624,415		
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: PTE	10250,5	496,984	120,492	3056,34	254,560	103,541	9097,53	1456,97	
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ: FIM	304,001	17,7391	3,57345	90,6420	7,54951	3,07071	269,806	43,2094	2,96571

Συμπερασματικά, για το κλείδωμα των διμερών ισοτιμιών των νομισμάτων των 11 χωρών υιοθετήθηκαν α) για την ημερομηνία (3/5/98) το τέταρτο σενάριο β) για τη μέθοδο (ισοτιμίες - πιλότοι του ΜΣΙ) η πέμπτη άποψη. Αυτό που δεν καθορίστηκε είναι οι αμετάκλητοι συντελεστές μετατροπής των νομισμάτων της ευρωζώνης έναντι του ευρώ που θα γίνουν γνωστοί την 31/12/98. Επελέγη, όμως, η διαδικασία και η μέθοδος καθορισμού.